

2022 / 3⁽¹⁶⁾
ԵՐԵՎԱՆ

ԱՄԲԵՐԴ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

AMBERD
BULLETIN

АМБЕРД
БЮЛЛЕТЕНЬ

ՎԼԽԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ОТВЕТСТВЕННЫЙ
СЕКРЕТАРЬ

EDITOR-IN-CHIEF
EDITORIAL BOARD

EXECUTIVE

Թարթուլ ՄԿՐՏՉՅԱՆ (ՀՊՏՀ գիտության գծով պրոռեկտոր)

Դավիթ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ («Ամբերդ» հեղափոխական կենտրոնի տնօրեն), **Վարդան ԱԹՈՅԱՆ** («Ամբերդ» հեղափոխական կենտրոնի փոխտնօրեն-ավագ փորձագետ), **Սամվել ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ** («Ամբերդ» հեղափոխական կենտրոնի ավագ փորձագետ), **Զոյա ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ** (ՀՊՏՀ միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի պրոֆեսոր), **Տիգրան ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ** (ՀՊՏՀ գիտահեղափոխական աշխարհանքների կազմակերպման բաժնի պետ), **Գրիգոր ՆԱԶԱՐՅԱՆ** (ՀՊՏՀ տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի դեկան), **Արմեն ՔԹՈՅԱՆ** (ՀՊՏՀ վիճակագրության ամբիոնի վարիչ), **Էդգար ԱՂԱՐԵԿՅԱՆ** (ՀՊՏՀ ֆինանսների ամբիոնի դոցենտ), **Համազասպ ԳԱԼՍՏՅԱՆ** («Ամբերդ» հեղափոխական կենտրոնի հեղափոխող), **Սաթենիկ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ** (ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչության խմբագիր)

Նաիրա ԽՉԵՅԱՆ (ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչության ղեկավար)

Татул МКРТЧЯН (Проректор по науке АГЭУ)

Давид АХВЕРДЯН (Директор исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Вардан АТОЯН** (Заместитель директора-старший эксперт исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Самвел АВЕТИСЯН** (Старший эксперт исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Зоя ТАДЕВОСЯН** (Профессор кафедры Международных экономических отношений АГЭУ), **Тигран МАРТИРОСЯН** (Начальник отдела по организации научно-исследовательских работ АГЭУ), **Григор НАЗАРЯН** (Декан факультета Регулирования экономики и международных экономических отношений АГЭУ), **Армен КТОЯН** (Заведующий кафедрой Статистики АГЭУ), **Эдгар АГАБЕКЯН** (Доцент кафедры Финансов АГЭУ), **Амазасп ГАЛСТЯН** (Исследователь исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Сатеник АЛАВЕРДЯН** (Редактор издательства «Тнтесает», АГЭУ)

Наира ХЧЕЯН (Руководитель издательства «Тнтесает», АГЭУ)

Tatul MKRTCHYAN (Vice Rector for Science, ASUE)

Davit HAKHVERDYAN (Director, «Amberd» Research Center, ASUE), **Yardan ATOYAN** (Deputy Director & Senior Expert, «Amberd» Research Center, ASUE), **Samvel AVETISYAN** (Senior Expert, «Amberd» Research Center, ASUE), **Zoya TADEVOSYAN** (Professor, Chair of International Economic Relations, ASUE), **Tigran MARTIROSYAN** (Head, Division of Organization of Scientific-research Affairs, ASUE), **Grigor NAZARYAN** (Dean, Faculty of Regulation of Economics and International Economic Relations, ASUE), **Armen KTOYAN** (Head, Chair of Statistics, ASUE), **Edgar AGHABEKYAN** (Associate Professor, Chair of Finance, ASUE), **Hamazasp GALSTYAN** (Researcher, «Amberd» Research Center, ASUE), **Satenik ALAVERDYAN** (Editor, «Tnthesaget» Publishing House, ASUE)

Naira KHCHEYAN (Head of «Tnthesaget» Publishing House, ASUE)

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԿԵՐԱԿ . ПУЛЬС ЭКОНОМИКИ . PULSE OF ECONOMY

Նարեկ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

5

«Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ» ճյուղի վերելքի ֆենոմենը և վիճակագրական գրովսկոտրուկը
Нарек КАРАПЕТЯН. Феномен роста и статистическая загадка отрасли «искусство, развлечения и отдых»
Narek KARAPETYAN. Phenomenon of the Rise and Statistical Puzzle of “Arts, Entertainment and Recreation” Branch

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ . ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА . FINANCIAL SYSTEM

Էդգար ԱՂԱԲԵԿՅԱՆ

12

ՀՀ ռիսկի պարզևավճարի փոփոխությունները և ներքին շուկայի արձագանքները. զուգահեռ աշխարհներ կամ օբյեկտիվ իրականություն
Эдгар АГАБЕКЯН. Изменения премии за риск по РА и реакция внутреннего рынка: параллельные миры или объективная реальность
Edgar AGHABEKYAN. Changes in the Risk Premium for the Ra and the Reaction of the Domestic Market: Parallel Worlds or Objective Reality?

Գագիկ ԲԱԴԱԴՅԱՆ

21

Գնաճը Հայաստանում. ինչպե՞ս են փոփոխվում գներն ըստ սպառման ուղղությունների
Գագիկ ԲԱԴԱԴՅԱՆ. Инфляция в Армении: как меняются цены в зависимости от направлений потребления?
Gagik BADADYAN. Inflation in Armenia: How do Prices Change According to Consumption Directions?

ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿ . ФИСКАЛЬНЫЙ ПРЕДЕЛ . FISCAL MILESTONE

Նարինե ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

31

Հարկաբյուջետային կանոնները ՀՀ-ում. քաղաքականության հենասյուն, թե՞ զսպող ուժ
Нарине ПЕТРОСЯН. Фискальные правила в Армении: столп политики или сдерживающая сила?
Narine PETROSYAN: Fiscal Rules in Armenia. A Pillar of Politics or a Restraining Force?

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ . СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА . SOCIAL POLICY

Մանուկ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ, Լուսինե ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

40

Սոցիալական ծրագրերի գրավչությունը և ծնելիության մակարդակի վայրկյալները ՀՀ-ում
Манук МОВСИСЯН, Лусине КАРАПЕТЯН. Привлекательность социальных программ и турбулентность колебания уровня рождаемости в РА
Manuk MOYSISYAN, Lusine KARAPETYAN. Attractiveness of Social Programs and Birth Rate Fluctuation in the Republic of Armenia

ՇՈՒԿԱՆԵՐ ԵՎ ՄՐՑԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆ . РЫНКИ И КОНКУРЕНЦИЯ . MARKETS AND COMPETITION

Թերեզա ՇԱԳՐԻՄԱՆՅԱՆ

52

Հավասարների նորաձևություն. նորաձևություն բոլորի, այլ ոչ թե ընտրյալների համար
Тереза ШАГРИМАНЯН. Мода равных: мода для всех, а не для избранных
Tereza SHAHRIMANYAN. Equality Fashion: Fashion for Everyone, not for the Chosen Ones

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ . ГОРОДСКАЯ ЭКОНОМИКА . URBAN ECONOMY

Համազասպ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

61

Երևանի զարգացման 2019-2023 թթ. հնգամյա ծրագիր. քաղաքաշինական ծրագրային խոստումների և փաստացի արդյունքի տխուր պատկերը
Амазасп ГАЛСТЯН. Пятилетняя программа развития Еревана на 2019-2023 гг.: грустная картина градостроительных программных обещаний и реальных результатов
Hamazasp GALSTYAN. Yerevan Development 2019-2023 Five-Year Program: Sad Picture of Urban Planning Promises and Actual Result

Արաքսյա ԲԱՐՍԵԳՅԱՆ

69

«Ինտելիգի քաղաք». օգուտ, թե՞ վնաս
Аракся БАРСЕГЯН. "Умный город": польза или вред?
Araksgya BARSEGHYAN. "Smart City": Benefit or Harm?

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ, ՆՈՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԳԻՏԵԼԻՔ . ОБРАЗОВАНИЕ, ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ .
EDUCATION, INNOVATION, KNOWLEDGE

Դավիթ ԽԱԶԻՅԱՆ

- 74 Դատողություններ արդի կրթության մեթոդաբանության շուրջ
Давид ХАЧИЯН. Суждения о методологии современного образования
David KHACHIYAN. Thoughts About the Methodology of Contemporary Education

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՎ ԱՇԽԱՐՀ . АРМЕНИЯ И МИР . ARMENIA AND WORLD

Վահե ԲՈՒԼԱՆԻԿՅԱՆ

- 81 Ինչ է սպասվում համաշխարհային տնտեսությանը. զարգացման միտումները
Варе БУЛАНИКЯН. Что ждет мировую экономику? - тенденции развития
Vare BULANIKYAN. What's Next for the Global Economy? - Development Trends

Ռուզաննա ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

- 87 Տնտեսական բարդության ցուցիչ. Հայաստանը 76-րդն է
Рузанна ТАДЕВОСЯН. Индекс экономической сложности: Армения на 76 месте
Ruzanna TADEVOSYAN. Economic Complexity Index: Armenia is the 76th

Շուշան ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

- 94 Սոցիալական վստահության դերը տնտեսական զարգացման գործում
Шушан МОВСИСЯН. Роль социального доверия в экономическом развитии
Shushan MOVSISYAN. Role of Social Trust in Economic Development

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՐԱՔԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿՈՆ . ГЕОПОЛИТИЧЕСКАЯ ХРОНИКА . GEOPOLITICAL CHRONICLE

Ալբերտ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

- 98 Գիտության դիվանագիտություն. գերտերությունների միավորող
ընդհանուր հայտարար
Альберт АЙРАПЕТЯН. Научная дипломатия: общий знаменатель, объединяющий
сверхдержавы
Albert HAYRAPETYAN. Coscience Diplomacy: A Common Denominator Uniting the
Superpowers

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐ . БЕЗОПАСНОСТЬ И ВЫЗОВЫ .
SECURITY AND CHALLENGES

Սամվել ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

- 107 Թուրքիայի գյուղատնտեսության ներուժը և Հայաստանի՝ ազատ
առևտրի զարգացման վերաբերյալ մտավախությունները
Самвел АВЕТИСЯН. Сельскохозяйственный потенциал Турции и опасения Армении
развивать свободную торговлю
Samvel AVETISYAN. Turkey's Agricultural Potential and Armenia's Fear to Develop Free Trade

Սոֆյա ՕՀԱՆՅԱՆ

- 116 Հիբրիդային պատերազմներ՝ անվտանգության նորագույն սպառնալիքներ
Софья ОГАНЯН. Гибридные войны – новейшие угрозы безопасности
Sofya OHANYAN. Hybrid Warfare: The Latest Security Threats

ВИДЕНИЕ АРМЯНСКОГО ОБЩЕСТВА . ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆԸ . THE VISION OF THE
ARMENIAN SOCIETY

Մատի ՔԵԻԴՄԵՏ, Սամվել ՄԽԻՏԱՐՅԱՆ

- 122 Օ որոշակի մենտալիտետի արմատները և էստոնացիների
Մատի ՔԵԻԴՄԵՏ, Սամվել ՄԽԻՏԱՐՅԱՆ: Հայերի և էստոնացիների մտածելակերպի
որոշ տեսանկյունների մասին
Mati HEIDMETS, Samvel MKHITARYAN. On Some Aspects of the Mentalities
of Armenians and Estonians

ԻՍԿ ԴՈՒՔ ԳԻՏԵՔ, ՈՐ... . А ВЫ ЗНАЕТЕ, ЧТО...? . DO YOU KNOW THAT...?

Գայանե ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ

- 136 Վիրտուալ զբոսաշրջություն. ճանապարհորդիր՝ տանը նստած
Гаяне ТОВМАСЯН. Виртуальный туризм: путешествуй сидя дома
Gayane TOVMASYAN. Virtual Tourism: Travel from Home